

- Yrkesetikk, takk!

Troverdighet

En tannlege fikk en dag en pasient med ekstremt dårlig tannstatus. Flere tenner hadde falt ut, og de øvrige var sterkt angrepet av både karies og tannråde. Tannkjøttet var heller ikke pent. Etter en rask sjekk skjønte tannlegen at han nå sto overfor et omfattende og komplisert arbeid. Så konkluderte han med at dette ikke var et tilfelle for ham. Han sendte pasienten hjem, og de to så aldri noe mer til hverandre.

Denne historien er selvfølgelig oppdiktet. En tannlege ville ikke konkludert med at en så dårlig tannstatus ikke er noe for ham. Det ville vært useriøst og uansvarlig. Alle forventer, med rette, at tannlegen tar tak i slike problemer og gjør noe med dem. Det er ikke opp til tannlegen å velge hva slags tannproblemer han skal behandle – han må simpelthen ta de oppgavene som melder seg, enten de er kompliserte eller enkle.

Det samme kravet bør kunne stilles til oss logopedier. Faget logopedi er i lagets vedtekter beskrevet som «... vansker med tale, språk, språklige symboluttrykk, stemme og svelging» (Info 2010 side 4). Dermed skal logopedier kunne ta tak i alle typer problemstillinger knyttet opp mot disse områdene. Som barnelogoped har jeg lite innsyn i hvordan voksenlogopedien fungerer, men jeg ser desto mer av måten barnelogopedien blir praktisert. Etter min erfaring er det vanlig at logopedien jobber med barn med uttalevansker, mens det jobbes forholdsvis mindre med generell språkstimulering, herunder stimulering av ord og begreper, trening av grammatikalske ferdigheter, turtaking og kommunikasjon. Hvordan ble det slik? Hva kommer det av at vi tar oss av enkelte problemstillinger mer enn andre, når alt hører inn under det som er faget vårt (og som vi ventelig bør være de mest kompetente til å gjøre noe med)? Kanskje det er av historiske årsaker? Det burde vært like naturlig for logopedien å jobbe med de barna som har vansker med grunnleggende kommunikasjon eller som ikke klarer å snakke i det hele tatt, som det er å hjelpe dem som «bare» har uttalevansker. Kan vi tillate oss å velge oss ut hva vi skal jobbe med, når vi ikke godtar at for eksempel tannleger gjør det samme?

Det er en kjent sak at mange kommuner nedprioriterer logopedien og velger å ikke ha egen logoped. Dermed skyver de både ansvar og kostnader over på NAV-systemet. Den tydeligste årsaken til dette anses å være at Opplæringsloven ikke presiserer at kommunene må stille med logoped

når det trengs. Dermed er det lett å sluntre unna ansvaret. Norsk logopedlag har derfor i flere anledninger prøvd å motivere oss alle til å gjøre fremstøt overfor bl.a. politikere for å få dem til å se behovet for logoped i egen kommune. Dette er viktig, og ære være alle våre medlemmer som faktisk har tatt kontakt med ulike beslutningstakere lokalt, regionalt og sentralt. Jeg vet at man noen steder også har oppnådd resultater! Håper flere av oss vil følge etter.

Men jeg kan ikke legge vekk en nagende tanke om at det hadde vært lettere å få gehør for behovet for logopedier, hvis vi også hadde vært innstilt på å jobbe med alle de problemstillingene som hører inn under faget logopedi. Når vi gjør som tannlegen i eksemplet over, mister vi noe av troverdigheten vår. Hvor troverdige er vi egentlig, når vi snevrer oss inn på de barna som ikke klarer alle lydene, men ikke jobber med dem som har langt mer omfattende vansker? De fleste, heller ikke politikere, leser våre vedtekter. Deres oppfatning av hva en logoped er brukendes til, kommer derfor ikke primært av hvordan faget er definert, men av hva de ser at vi logopedier faktisk gjør. Jo mer snevert vi jobber, desto mindre oppfatter folk at vi kan, og da blir de tilsvarende mindre interessert i satse på sånne som oss. Da blir det også vanskelig for oss å peke på behovet for flere logopedstillinger der ute. Når vi likevel gjør et fremstøt, risikerer vi at vi gjør det med en frynsete troverdighet.

Bildet er ikke nattsvart. Jeg vet om mange dyktige logopedier som uten å nøle går inn i alle typer logopediske oppgaver. Derfor er det håp. Men min personlige mening er at vi alle må gjøre dette, slik at de som trenger vår hjelp, faktisk får det, uavhengig av type problematikk. Da blir det også lettere å peke med troverdighet på behovet for flere logopedstillinger.

Vi har nok en lang vei å gå. Vi må jobbe både med oss selv og vårt syn på hva som er våre oppgaver og arbeidsområder, samtidig som vi må få politikere til å ville satse på oss. Disse to behovene tror jeg går hånd i hånd.

*Erik Reichmann
leder, yrkesetisk råd*